

Datum: Dinsdag 15 september 2009, van 13.45 tot 17.00 uur
Plaats: Hogeschool-Universiteit Brussel, Campus Stormstraat
Verslag: Magali Decloedt

Deelnemers: Magda Brijssinck (HoGent), Kim Ceulemans (HUB), Magali Decloedt (DHO Vlaanderen), Aimé Heene (UGent), Wim Lambrechts (KHLeuven), Ingrid Molderez (HUB), Katrien Monden (Ecocampus), Danny Schepens (HoGent), Annemie Van Onsem (Artevelde), Steven Van Passel (UHasselt), Ine Verlinden (UAMS).

Verontschuldigd: Johan Cottyn (Katho), Marc Craps (HUB), Marijke De Prins (HUB), Catharina De Roo (HoGent), Jan Lepoutre (Vlerick/VNvZ), Dirk Le Roy (DHO Vlaanderen/Sustenuto), Paul Lesaffre (Howest), An Robberecht (HoGent), Mon Schepers (KHM), Nico Storme (Howest), Koen Van de Maele (Katho), Elke Vanwildemeersch (Ecocampus), Annemie Vervrangen (KHLeuven).

Overzicht

1. Inleiding
2. Integratie van Duurzame Ontwikkeling in economische opleidingen in Vlaams hoger onderwijs
3. Projectmatig werken met studenten rond MVO
4. Volgende samenkomst

1. Inleiding

Het lerend netwerk is een netwerk voor en door docenten uit economische en bedrijfseconomische opleidingen. Indien je zelf een thema wil agenderen op een samenkomst, aarzel niet om het door te mailen naar [Magali Decloedt](#).

2. Integratie van Duurzame Ontwikkeling in economische opleidingen in Vlaams hoger onderwijs

Wouter De Coninck onderzocht tijdens het academiejaar 2008-2009 in welke mate duurzame ontwikkeling en maatschappelijk verantwoord ondernemen geïntegreerd zijn in de economische opleidingen van het Vlaams hoger onderwijs. Het onderzoek wordt momenteel i.s.m. medewerkers van het Centrum voor Duurzaam Ondernemen (CEDON) aan de HUBrussel herwerkt tot paper.

Wouter De Coninck verontschuldigde zich. Kim Ceulemans, verbonden aan het CEDON, geeft de toelichting.

De presentatie is terug te vinden op de [webpagina van het lerend netwerk Economie en MVO](#).

Nabespreking

De rol van accreditatie wordt door de leden van het lerend netwerk onderstreept. Indien criteria omtrent duurzame ontwikkeling en maatschappelijk verantwoord ondernemen worden opgenomen in het accreditatiekader, dan wordt het ook een prioriteit voor het beleid van hoger onderwijs. Dit geeft ook ademruimte aan docenten om rond het thema te werken.

In het onderzoek wordt een onderscheid gemaakt tussen een radicale en een graduele visie op integratie van duurzame ontwikkeling in hoger onderwijs. Iemand geeft aan dat het hoger onderwijs nu reeds

achterloopt op maatschappelijke ontwikkelingen en dat de realiteit vraagt om radicale veranderingen. Ook hier wordt het belang van de NVAO benadrukt: de maatschappelijke noden zijn aanwezig, maar het hoger onderwijs wordt niet gestimuleerd via accreditatie om tegemoet te komen aan deze uitdagingen. De doelstelling van elke instelling voor hoger onderwijs zou moeten zijn om jongeren voor te bereiden op de maatschappij en op hun verantwoordelijkheid daarin. In realiteit is de doelstelling vaak om de volgende visitatiedoorlichting tot een goed einde te brengen.

Economische opleidingen zijn erg cruciaal. Verschillende studies geven aan dat studenten in economische opleidingen afgeleerd worden om sociaal te handelen (zie bvb. het artikel 'The Buck stops and starts at business school' in bijlage).

In het onderzoek wordt 'gebrek aan informatie over de betekenis van duurzame ontwikkeling voor het vakgebied' aangehaald als barrière om het thema te vertalen naar de lessen. Door de groep wordt echter aangehaald dat docenten vaak niet de vraag stellen naar info hierover, maar dat ze duurzaamheid integreren doordat ze info omtrent duurzame ontwikkeling in hun vakgebied tegenkomen. Jonge docenten en onderzoekers gaan wel vaak zelf op zoek. In taalvakken kunnen bvb. gastsprekers uit bedrijven uit de hele wereld die met MVO bezig zijn uitgenodigd worden, om in hun eigen taal een toelichting te geven.

De visieteksten van hoger onderwijsinstellingen werden onderzocht op de trefwoorden 'MVO', 'duurzaam ondernemen' en 'duurzame ontwikkeling'. Het zou interessant zijn om na te gaan of deze visie ook doorsijpelt naar de competentieprofielen. Diegenen die de missie en de visie formuleren zijn immers doorgaans niet diegenen die het curriculum ontwikkelen. Een tegenvoorbeeld is de KHLeuven waar vanuit een visie op duurzaamheid een onderwijsvisie is ontwikkeld, die via de opleidingshoofden doorsijpelt naar de docenten.

Een andere docent geeft het gevaar aan van enkel bottom-up te werken aan integratie van duurzame ontwikkeling. In haar geval leidt dit ertoe dat alle activiteiten in het kader van MVO 'vrijwilligerswerk' is (inclusief deelname aan samenkomsten lerende netwerken). De opname van duurzame ontwikkeling in de visie van een hogeschool/universiteit, geeft houvast om ondersteund te worden.

Leidt een opleidingsonderdeel MVO in het curriculum tot meer integratie van MVO in de opleiding? Daar hebben verschillende deelnemers hun twijfels bij. Er wordt zelfs aangegeven dat het feit dat er een vak MVO bestaat, anderen verhindert om erover na te denken. Vaak wordt echter reeds aan thema's rond MVO gewerkt terwijl het niet opgenomen wordt in de ECTS-fiches.

3. Projectmatig werken met studenten rond MVO

Dr. Jan Jonker werkt in een louter academische setting. In Nederland is er (nog) een strikte scheiding tussen hogescholen en universiteiten. Hij brengt MVO binnen op verschillende manieren, de belangrijkste is via projecten.

Je kan debatteren over duurzame ontwikkeling, MVO, duurzaam ondernemen, CSR, etc. en je kan actie ondernemen. Dr. Jan Jonker gaat duidelijk voor de tweede optie. Via projecten brengt hij mensen in beweging. Via probleem gestuurd leren en *research by doing* gaat hij interactief aan de slag met studenten. Studenten zijn de motor voor verandering. Ze zitten boordevol goede ideeën en energie. Dr. Jonker maakt gebruik van de (digitale) instrumenten die studenten zelf aanreiken.

Nabespreking

In Nederland komen de studenten in de bacheloropleiding in aanraking met MVO, in de masteropleiding is er meer ruimte voor leerervaringen inzake MVO via projecten (bvb. vak 'international projects') en via de master thesis.

Dr. Jan Jonker geeft aan twee dagen per week te investeren in het uitschrijven van projecten. Deze tijdsinvestering werpt vruchten af: via de financiering van de goedgekeurde projecten creëert hij veel vrijheid in zijn lessen en wordt hij daar ook door het beleid in ondersteund. Studiefiches staan vast, en beknopten de vrijheid van docenten. Via projecten kan je hierin openingen maken.

Het projectmatig werken heeft een grote opmars gemaakt in Nederland, maar het is geen eenzijdig positief verhaal. Afhankelijk van de context, is het soms beter om niet projectmatig te werken. Bovendien bestaat het risico ook dat projecten mislukken. Een voorbeeld hiervan is een project waarbij onderzoek gedaan werd via crowdsourcing, het project verliep namelijk enkel via digitale weg. Projectmatig werken vraagt bovendien veel creativiteit van docenten. Het is een intensieve werkvorm, zowel voor studenten als voor begeleiders. Voor een project met 23 studenten worden bvb. 5 docenten voorzien.

Er is een cultuurverschil tussen Vlaamse en Nederlandse studenten. Enkele leden van het netwerk geven aan dat hun studenten helemaal niet overlopen van energie noch vragende partij zijn voor projecten rond MVO.

Naar analogie met het *Project Zero* wordt het initiatief *Transition town Totness* aangehaald (<http://totnes.transitionnetwork.org/>). Dr. Jonker en zijn team hebben nog een aantal dergelijke Europese initiatieven in kaart gebracht.

Veel financiering kan in natura gebeuren. Interessante initiatieven voor bedrijven kunnen rekenen op sponsoring, bvb. tijdens het Young Talent Event krijgen jonge professionals 30 minuten de tijd om hun idee te vertellen.

Besluit: Begin met een bescheiden project, zoek mensen uit je (lerend) netwerk en zoek het gepaste project voor jouw context!

Oproep

De lezing van dr. Jonker werkte enthousiasmerend. Verschillende leden van het netwerk gaven na de samenkomst aan dat ze werk willen maken van concrete projecten. Heb jij ideeën en ben je op zoek naar partners? Gebruik het lerend netwerk!

"Tell me and I forget, teach me and I remember, but involve me and I learn"
Benjamin Franklin

4. Volgende samenkomst

De volgende samenkomst zal plaatsvinden in november of december 2009. De uitnodiging met programma en praktische info wordt via mail verstuurd.